

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2022-04-05
Besvaras senast
2022-04-13 kl. 12.00

Till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1412 Utländska forskares situation

I en tidigare fråga (2021/22:1204) har jag argumenterat för att vi behöver mer kunskap om effekterna av den senaste förändringen av utlänningslagen som berör bland annat utländska forskare. Jag frågade därför statsrådet om regeringen planerar att genomföra en snar uppföljning av lagens konsekvenser. Men på den frågan fick jag inget svar. I stället dränktes jag i olika försäkringar om att lagen varken skulle försvåra eller försämra för utländska forskare. Samt att det kommer an på arbetsgivare ”som vill vara säker på att en person ska få permanent uppehållstillstånd också kan erbjuda den personen en trygg anställning under en längre tid”. Det kan ju låta bra, men problemet är att den akademiska världen inte ser ut som en vanlig arbetsplats. För utöver de statliga medlen söks en hög andel forskningsfinansiering i konkurrens från externa medel. Det är därför svårt för arbetsgivarna att veta vilka tjänster som faktiskt kan finansieras.

Själv har jag mottagit personliga vittnesmål om hur lagändringen faktiskt slår och påverkar forskarnas situation. Dessa bekräftas dessutom i en större studie baserad på drygt 5 000 svar från ”early career researchers”, det vill säga forskare som avlagt sin doktorsexamen de senaste sju åren, i Sverige. Resultatet visar bland annat:

- Att högutbildade forskare oftast får korttidskontrakt, vilket är norm inom akademien. Sett till juniora forskare (disputerade med fyra år i Sverige) hade 37 procent anställningskontrakt på mindre än 18 månader, medan 30 procent hade kontraktstider på 18–24 månader.
- Att 69 procent av de utomeuropeiska forskarna vill stanna i Sverige om de har möjlighet att göra det, medan 28 procent av forskarna uttryckligen angav kraven i den ”nya” migrationslagstiftningen som skäl till att de ville lämna Sverige.
- Att det finns stor oro för de långa handläggningstiderna på Migrationsverket. Vid en snabbkoll den 29 mars 2022 på hemsidan för kategorin forskare ges svaret: “Of recently closed cases, 75% have received a decision within 9 months.”

Relevanta fackförbund, Svenskt Näringsliv och lärosäten intygar även de problemen med Migrationsverkets långa handläggningstider, såsom:

- Att ansökan om permanent uppehållstillstånd inte kan göras förrän kort

- tid innan ett gällande uppehållstillstånd löper ut.
- Att de långa handläggningstiderna hos Migrationsverket och i domstolarna gör att utfallet för ansökan om permanent uppehållstillstånd kan bero på när beslut fattas.
 - Att forskare som blir föräldrar under sin tidsbegränsade anställning måste lämna Sverige för att ansöka om medborgarskap för barnet.

Med tanke på de många negativa utsagor och rapporter som hittills har publicerats, samt de konsekvenser som detta kan få för tillgången på spetskompetens och svensk kompetensförsörjning, är det viktigt att snarast följa upp effekterna av förändringarna i utlänningslagen. Ett intressant faktum i sammanhanget är att år 2020 var totalt 37 procent av doktoranderna utländska.

Med hänvisning till ovanstående vill jag återigen fråga statsrådet Anders Ygeman:

Har statsrådet för avsikt att följa upp den ”nya” utlänningslagens effekter för utländska forskare samt dess konsekvenser för svensk kompetensförsörjning och tillgång på spetskompetens?

.....

Betty Malmberg (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck